

Öğretmen Adaylarının Bakış Açılılarıyla Ailenin Sosyalleşme Sürecindeki Yeri ve Etkisi

Effect of the Family Institution on Socialization from the Perspectives of Preservice Teachers

Sevgi KOÇ, Mustafa TATAR

ÖZ

Bu çalışma ile sosyalleşme süreçlerinden en önemlisi olan ailenin sosyalleşme sürecindeki yeri ve etkisinin öğretmen adaylarının bakış açılarıyla ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca eğitimin aile ve sosyalleşme süreçleriyle etkileşimi incelenmiştir. Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi eğitim fakültesinin farklı bölüm ve sınıflarında okumakta olan 12 öğretmen adayıyla, 2014-2015 eğitim öğretim yılında yürütülmüştür. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) kullanılmıştır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama araçlarından olan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Görüşme soruları uzman ve öğretmen adaylarının görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla öğretmen adaylarına dört açık uçlu soru yöneltilerek veriler toplanmıştır. Öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının; sosyalleşme sürecinde ailenin rolü, modern dünyada ailenin konumu, aile yapısının nereye doğru gittiği, boşanmalar, aile eğitimi ve eğitim fakültelerinin aile eğitimi ile ilişkisi başlıkları altında görüşleri incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Aile, Öğretmen adayları, Sosyalleşme

ABSTRACT

In this study, the place and effect of socialization of the family which takes the most importance in socialization process was aimed from the perspective of preservice teachers. In addition, the interaction of education between the family and socialization processes have been investigated. This study was conducted with 12 teachers who studied at different departments and grades at the Faculty of Education in Van Yüzüncü Yıl University during 2014-2015 academic year. Convenience sampling method is used for in the selection of the sampling. The research data was obtained with semistructured interviews with the qualitative data collection tools. Interview questions were created in consultation with experts and preservice teachers. Data were collected by four open ended questions via semi-structured interviews with preservice teachers. The data obtained from semi-structured interviews with the teacher candidates were analyzed by descriptive analysis. Research findings are; perspectives of preservice teachers to the role of family in the socialization process, the position of the family in the modern world, where the family institution takes place in the future, opinions of preservice teachers about divorce, preservice teachers ideas about family education and situation of education faculties with regard to family education are examined.

Keywords: Family, Pre-service teachers, Socialization

Koç S., & Tatar M., (2020). Öğretmen adaylarının bakış açılarıyla ailenin sosyalleşme sürecindeki yeri ve etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(3), 516-523. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.411>

Sevgi KOÇ (✉)

ORCID ID: 0000-0002-3023-4102

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Van, Türkiye
Van Yuzuncu Yil University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Van, Turkey
sevgitoluk@hotmail.com

Mustafa TATAR

ORCID ID: 0000-0001-5638-6393

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Van, Türkiye
Van Yuzuncu Yil University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Van, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 02.05.2019

Kabul Tarihi/Accepted : 08.07.2020

GİRİŞ

Sosyalleşme, bir sosyal olgu olarak ferdin doğuştan itibaren toplumun üyeliğini kazanmasında belli aşamalardan geçerek kendinden beklenen uygun rol ve ilgili normlardan haberdar olmasıdır (Erkal, 2006). Sosyalleşme insanın kültürünü öğrenme sürecidir. Öteki ile etkileşim hâlinde iken kendinin farkında olması ve rollerini başarıyla yerine getirebilmesidir (Brym ve Lie, 2007). Antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi farklı bilim dalları sosyalleşme kavramının değişik boyutları üzerinde durmuşlardır. Her bir disiplin bireyin kişisel ve sosyal gelişimini farklı teoriler içerisinde ele almaktadır. Bu teorik yaklaşımlar, genel olarak iki kategori içerisinde ele alınmaktadır. Bunlar: Sosyal bir varlık ve toplumun üyesi olarak bireyin gelişimi ve düzenli sosyal ilişkiler ve insan topluluklarının birliği ve devamlılığıdır. Buna göre toplumsallaşma, toplumsal hayatın iki önemli yönü olan insanın gelişimi ve toplumsal/kültürel devamlılığa vurgu yapılmaktadır (Clausen' den aktaran Coştu, 2009).

Aile çocukların hayatındaki ilk ve en önemli sosyalleşme yeridir. Aile yapısı, özellikle sanayileşme devriminden bu yana değişiklikler göstermiş olmasına rağmen aile, bugün hâlâ toplumsal yapının temelini teşkil etmekte; birçok faaliyet alanını kaybetmiş olmasına karşın çocuk yapma, bakma, büyütme, eğitme ve sosyalleştirme fonksiyonunu sürdürmektedir (Ergün, 1994). "Aile, birbirlerine doğrudan akrabalık bağlarıyla bağlı olan, erişkin üyelerin çocuklara bakma sorumluluğunu üstlendiği bir insan topluluğudur" (AÜAFY, 2012, s.81). Yörükoğlu (2012), aileyi en küçük toplumsal kurum olarak tanımlar ve ayrıca ailenin içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak, onun özelliklerini taşıdığını, toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, inançlarını, önyargılarını, kültürünü yansıttığını belirtir. Doğan (2000), aile sisteminin bir bütün olduğunu, tek tek kişilerin toplamı olarak düşünülmemesi gerektiğini; aile, içindeki bireylerin birbirleriyle etkileşiminden oluşan bir düzen olduğunu belirtirken, her bir aile bireyinin diğeriyle ilişkisi olduğunu, bu ilişkiler ağı içerisinde her birey, kendi benlik bilincini ve kişiliğini yapılandırdığını vurgulamaktadır. "Aile kurumu, farklı sosyolojik yaklaşımlar tarafından farklı biçimlerde ve düzeylerde kavramsallaştırılmıştır. Bunlar; işlevselci yaklaşım, çatışmacı yaklaşım ve feminist yaklaşımdır. Aileyi mezo (orta) ve mikro (küçük) ölçekte ele alan çok sayıda yaklaşım da mevcuttur. Bu yaklaşımlar, sosyal psikoloji, psikoloji ve psikiyatri disiplinlerinden de beslenmişlerdir" (AÜAFY, 2012, s.82).

Sosyalleşmede ailenin önemi o kadar büyüktür ki, birçok araştırmacı sosyalleşmeyi ailedeki ve aile dışındaki olarak ikiye ayırır; bu, birincil ve ikincil sosyalleşme olarak da söylenir. Birincil sosyalleşme genellikle küçük çocukların aile içindeki sosyalleşmesi olarak ele alınırken, ikincil sosyalleşmenin büyük çocukluk ve gençlik dönemi arkadaş grupları içinde, okulda, meslekte, kitle iletişim araçlarının etkisindeki sosyalleşme olarak alt bölümlere ayrıldığı görülmektedir (Ergün, 1994). Olgular ve araştırmalar ailenin çoğu zaman bireylerin mutsuzluğunun kaynağı olduğunu ve bireylere ciddi zararlar verebildiğini de göstermektedir. Bu noktada aile yakınlık, paylaşma, düzen, anlayış, sosyal destek gibi olumlu kavramların yanı sıra; kontrol, engelleme, şiddet, çatışma gibi olumsuz sözcüklerle de nite-

lendirilebilmektedir (Shek, 2002). "Modernleşme, kentleşme, sanayileşme üçlüsünün Türkiye'de nasıl yaşandığı meselesi, sadece aile değil diğer sosyolojik sorunlar incelenirken de dikkate alınması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Dikeçligil, 2014, s.21)".

Bugünkü aile yapısının yüzyıl önceki veya daha önceki aile yapısından çok farklı olduğunda herkes hemfikir. Ailedeki bu değişimin hem nedenlerini hem de sonuçlarını soğukkanlılıkla tespit etmek gerekiyor. Sanayi toplumunda aile yapısı genişten çekirdeğe doğru bir değişim kaydederken, bir yandan da cinsler arası eşitliğin artışı ve aile içindeki rollerinin de değiştiğini görüyoruz (Aktay, 2014). "Ailenin küçülerek çekirdek aile biçimine dönüşmesi, modernliğin bir ürünüdür. Çünkü sanayi üretimi ve yeni enerji ihtiyacı çok sayıda insan katılımına ihtiyaç duymaktadır. İyi eğitim, kaliteli yeme içme, konforlu barınma ve daha fazla tüketme imkânlarıyla aile bireyleri refaha ulaşır. Toplumun ulaşmayı arzuladığı refah toplumunun mutlu bireyleri meydana gelmektedir. Çünkü toplumların gelişmişlik düzeyi arttıkça ailelerin de yoksulluktan uzaklaşarak daha mutlu olabilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca az sayıda bireyden oluşan aileler, daha fazla sağlık, eğitim, barınma ve tüketim imkânlarından yararlanmaktadır" (Yıldırım, 2013).

Tüm dünyada yaşanan paradigma değişiklikleri, modern çağın tüm kurumlar üzerinde etki göstermesi gibi aile kurumu üzerinde de değişimler yaratmıştır. Aile kurumu çağın değişimleri ile bir değişim geçirmektedir. Tarihsel süreçlerin, bilim ve teknolojiye ilerlemelerin etkileri aile bireylerini dönüşüme uğratmıştır. Öncelikle bireylerin toplumsal rolleri ile birlikte yaşanan değişim, toplumsallaşma sürecinin ilk önemli basamağı olan aile ile birlikte bireysel çözümlerle baş göstermiştir.

Sosyalleşme yani diğer bir ifadeyle toplumsallaşma sürecinde birey ilk olarak aile, sonrasında okul, akran, kitle iletişim araçları din gibi faktörlerin etkisinde sosyalleşmektedir. Bu çerçevede literatür incelendiğinde gençlerle ve üniversite öğrencileri ile aile ve aile içi sorunlar kapsamında çeşitli boyutlarda ilgili çalışmalar yapılmıştır (Tuna, 2008; Şentürk, 2009; Bener ve Günay, 2012; Elmacı, 2006; Kargı ve Akman, 2007; Yavuz ve Özmete, 2012). Bu çalışmalar; Türkiye'de dağılmış ailelerde yaşayan orta ergenlik dönemindeki gençlerin depresyona ilişkin sağlık sorunlarını daha yoğun yaşadıklarını göstermiştir (Elmacı, 2006).

Tuna'nın (2008), çalışmasında, kültür ve sosyalleşme kavramlarından hareketle, ilköğretim çağındaki çocukların sosyalleşme süreci ve bu süreci etkileyen faktörleri ele alınmış, özellikle alan verilerinden de yararlanılarak popüler kültürün ve ürünlerinin kitle iletişim araçları vasıtasıyla çocukların sosyalleşmesindeki rolü üzerinde durulmuştur.

Bireyin doğumdan itibaren yeni yeni roller edinerek hayatını devam ettirmesi olarak toplumsallaşma sürecinde ailenin rolü önem arz etmektedir. Ebeveynlerin de bu süreci başarıyla atlatabilmeleri eğitimle sağlanabilir. Eğitimin en önemli sacayağı oluşturan öğretmenlerimize büyük roller düşmektedir. Bu bağlamda eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının hem gelişim süreci olarak gençlik döneminde yer almaları ve gelişim ödevlerinden biri olarak aile kurumuna bakış açıları hem de eğitimci kimlikleri ile olguları nasıl değerlendirdikleri önem

teşkil etmektedir. Bu çalışmayla eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının aileyi toplumsallaşma süreci açısından değerlendirmeleri ve aile-eğitim ilişkilerine bakış açıları ortaya konulmak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışma ile sosyalleşme süreçlerinden en önemlisi olan ailenin sosyalleşme sürecindeki yeri ve etkisinin öğretmen adaylarının bakış açılarıyla ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca eğitimin aile ve sosyalleşme süreçleriyle etkileşimi incelenmiştir.

Bu kapsamda, aşağıdaki araştırma sorularına dair cevaplar aranmıştır:

1. Sosyalleşme sürecinde ailenin rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Modern dünyada ailenin dönüşümü ve gelecekteki konumu hakkında ne düşünüyorsunuz? Türkiye’ de aile yapısı nereye gidiyor, bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Boşanmaların oran olarak günden güne artışı hangi sebeplerden kaynaklanmaktadır?
4. Aile eğitiminin nasıl yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Eğitim fakülteleri aile eğitimi noktasında neler yapabilir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu çalışma Yüzüncü Yıl Üniversitesi 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim görmekte olan yedi erkek ve beş kadın toplam 12 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Çalışmaya katılan öğretmen adayları eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde okumaktadırlar. Örneklemin seçilmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) kullanılmıştır (Fraenkel ve Wallen, 2006).

Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarına ilişkin bazı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde; erkek öğretmen adaylarının sayısının kadınlardan fazla olduğu, bütün öğretmen adaylarının bekâr olduğu, boşanmış ailede yetişen öğretmen adayının olmadığı görülmüştür. Çalışmaya Bilgisayar ve Teknoloji Tasarım Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinden ikişer kişinin, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği ve Biyoloji Öğretmenliğinde okumakta olan birer öğrenci katılmıştır. Öğretmen adaylarından ara sıra kitap okuyanların çoğun-

Tablo 1: Çalışma Grubunun Özellikleri

Değişken	Düzy	n	%
Cinsiyet	Kadın	5	42
	Erkek	7	58
Medeni Durum	Evli	-	0
	Bekâr	12	100
	Boşanmış	-	0
Bölüm	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	1	8
	Türkçe Öğretmenliği	1	8
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	1	8
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	8
	Kimya Öğretmenliği	1	8
	Bilgisayar ve Teknoloji Tasarım Öğretmenliği	2	17
	Okul Öncesi Öğretmenliği	1	8
	Sınıf Öğretmenliği	2	17
	Tarih Öğretmenliği	1	8
	Biyoloji Öğretmenliği	1	8
Kitap Okuma Sıklığı	Hiç	-	0
	Her Gün	5	42
	Ara Sıra	6	50
	Zaman Buldukça	1	8
Kardeş Sayısı	0-3	1	8
	3-6	4	33
	6-9	7	58
Anne-Babanın Durumu	Birlikte	12	100
	Boşanmış	-	0

luğu oluşturduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğu 6 ile 9 arasında kardeşe sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri nitel veri toplama araçlarından olan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Görüşme soruları uzman ve öğretmen adaylarının görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarından bu çalışmanın yapılabilmesi için izin alınmıştır. Öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla, öğretmen adaylarına sorulan 4 tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla, toplanmıştır. Öğretmen adaylarının demografik bilgileri yazılı olarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Betimsel analizde veriler; "araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Bu analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224). Bu çalışma ile öğretmen adaylarının ailenin sosyalleşme sürecindeki yeri ve eğitimle ilişkisi noktasında düşüncelerini tespit etmek amacıyla araştırma soruları oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının 4 açık uçlu soruya verdikleri cevaplar ile betimlemeler yapılmış ve verdiği yanıtlarla alıntılama yapılmıştır. Her soru ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Doğrudan alıntılama yapılırken bölüm, sınıf ve cinsiyet değişkenlerini gösterecek harfler kullanılmış ve her öğrenciye bir numara verilmiştir. Kimya öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayı için "KMY", Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "TRKÇ", İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "İNG", sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "SNF", okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "OKLÖ", Tarih öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "TRH", Bilgisayar ve Teknoloji öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "BÖTE", Biyoloji öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "BİY", İlköğretim Matematik bölümünde okuyan öğretmen adayları "İLKÖMAT", Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları için "SOS" kodlanmıştır. Örneğin tarih öğretmenliği 3.sınıfta okuyan 4 numaralı erkek öğrencinin kodlaması "TRH3E4" şeklinde kodlanarak belirtilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Araştırma bulguları olarak, öğretmen adaylarının sosyalleşme sürecinde ailenin rolüne ilişkin görüşleri, modern dünyada ailenin konumu, ailenin yapısının nereye doğru gittiği, boşanmalar, aile eğitimi ve eğitim fakültelerinin aile eğitimi ile ilişkisi başlıkları altında görüşleri incelenmiştir. Bu başlıklar birebir alıntılarla yorumlanmıştır.

1. Öğretmen adaylarının, sosyalleşme sürecinde ailenin rolüne ilişkin görüşleri

Sosyalleşme sürecinde ailenin çok önemli bir yer teşkil ettiği konusunda hem fikir olan öğretmen adayları aynı zamanda

ailenin eğitimi olmasının sosyalleşme sürecinde çok önemli olduğu, eğitimi olan ailelerde sosyalleşme sürecinin daha sağlıklı işleyeceği ve sağlıklı bireyler ile sağlıklı toplum oluşacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Sosyalleşme sürecinde aile çok önemli bir konum oluşturmaktadır. Ailenin yapısına göre çocuğun sergilediği hareketleri de değişiklik gösterir. Örneğin baskıcı bir yapısı olan ailenin çocuğun üzerindeki baskısı çocuğu içe dönük, pasif yaparken; rahat olan bir ailenin çocukları daha aktif daha sosyal olmaktadır. Ailenin çocukları üzerinden sergilediği hareketlerin dozunun ayarlanması şarttır. Ne çok baskıcı ne de çok rahat olmalıdır (TRKÇ3K7)".

"Aile yapılanması, aile düzeni, aile planlanması ve de ailenin okuyan sayısındaki artış ya da azalış bu bireylerin ailedeki sosyalleşme süreçlerine etki eder (SNF1E10)".

"Ailenin yeni gelişmelere bakış açısı, geçmiş geleneklere bağlılığı sosyalleşmede etkin rol oynar. Bireyin yaşadığı aile ortamı o kişinin nasıl ki büyümesinde, ahlaki değerleri noktasında etkili ise sosyalleşme sürecinde de etkilidir. Yani bir kişi sosyal hayata ayak uydururken de mutlaka aileden aldığı ahlaki değer ve duygulardan da etkilenir (KMY5K2)".

"Aile sosyalleşmenin ilk basamağıdır. Aile ortamında çocuğun söz hakkının olması, istediklerini ve istemediklerini söyleyebilmesi toplumsallaşmayı olumlu etkiler (BİY5K1)".

"Aile çocuğun gözlem yeteneğinin gelişmesi için ön-ayak olmalı. Çevreyi gözleme, anlamlandırabilme, eylemleri bir şekilde gözlemlemeyi ve öğrenmelerini sağlamalıdır. Belli bir yaşa geldikten sonra çocuk, bu bakış açılarına sahip olup, kendi başına hayatı yorumlamaya başlayacaktır. Çocuk bu bakış açısına sahip olduğu sürece, toplumsal bir varlık olduğunun farkına varıp, bilinçli bir hayat tercih etmiş olacaktır. Aile kendi bakış açılarını sert bir şekilde empoze etmemelidir. Çocuğa kendi özgür fikirlerini edinmesi için yardımcı olmalıdır (BÖTE4E11)".

2. Öğretmen adaylarının; modern dünyada ailenin konumu, ailenin yapısının nereye gittiği ile ilgili görüşleri

Sosyalleşme süreci kapsamında modern dünyada ailenin konumu ve ailenin yapısının nereye gittiği ile ilgili öğretmen adaylarının çoğunluğu aile kurumunun yok olmakta olduğunu ve ilerleyen zamanlarda aile diye bir kavramın kalmayacağı yönünde görüş belirtmektedirler. Modern dünyanın aile üzerindeki önemli etkisi olarak; geniş ailelerin ve geleneksel ailelerin yerini çekirdek ailelerin alması, hatta artık çekirdek ailelerin de yerini boşanmış ailelere bıraktığını belirtmektedirler. Sosyalleşme sürecinde önemli bir yeri olan aile kurumunun fonksiyonlarını yerine getirmemesinin olumsuz sonuçlar doğuracağı yönünde de görüş belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir:

"Modern dünya kavramını çok doğru bulmuyorum. Neye göre modern dünya... Teknoloji ve yaşam standartları olarak ele aldığımızda geçmişe göre modern olabilir. Ama insan kişiliği ve toplumsal sosyalleşme adına modernlikten söz edemeyiz. Modern dünyada aile dönüşümüne baktığımızda aile kavramının yok

olduğunu görüyoruz. Gelecekte aile diye bir şey kalmayacak. Geniş aileden çekirdek aileye dönüşüm, aile kavramını ortadan kaldırmayı tetikleyen en önemli neden olmaktadır (BİY5K12)''.

''Modern dünyayla birlikte giderek sefil ve yaşanmaz bir geleceğe sürüklenmekle beraber, körelen bir zihniyet oluşmaktadır. Giderek hakları yenen, gerek manevi gerek maddi bir soykırıma doğru gidilmektedir (SNF1E10)''.

''Kalabalık aile toplumundan, çekirdek aile toplumuna geçiş yaşanıyor. Anne-baba-çocuklar arasında iletişim azalmış durumdadır ve bunlar arasında kopukluk söz konusudur (OKLÖ3K9)''.

''Aile kurumunun yok olmasıyla karşı karşıyayız (BÖTE3E8)''.

''Günümüzde aileler arasında, daha doğrusu bireyler arasında iletişim eksikliği çok var. Eskiden geleneksel aileler vardı. Şimdilerde ise çekirdek ailenin yanı sıra boşanmış aileler var (SNF3K5)''.

''Kötüye gittiği kesin. İnsanlar arasında kopma olmaktadır (SOS3E6)''.

''Aile yapısı modern dünyaya paralel olarak değişmekte ve bu değişim iyi yönde olmamaktadır. İlerleyen zamanlarda aile diye bir kavram ne yazık ki içi boş olan bir kavram olarak kalacaktır (TRKÇ3K7)''.

''Türkiye' de aile kavramı gittikçe yok olmaktadır. Aileler çocuklarının gelişimlerini fazla dikkate almamaktadır (TRH3E4)''.

''Büyük aileler parçalanıyor. Ailenin tanımı değişecektir (İLKÖMAT4E3)''.

''Son yıllarda artan boşanma, geçimsizlik, aile kavgaları vb. birçok nedenden dolayı ve modernleşmenin de etkisiyle gençler aile ortamından uzaklaşıyor. Ya da kendini daha çok dış ortamlara ve çevreye vermeye başlıyor. Dinî yaşantının eksik ve yanlış uygulanıyor olmasını da bunlara ek olarak düşündüğümüzde, aile kavramı kaybolmaya yüz tutmuş durumda. Örnek aile sayısı da yeterince yok. Türkiye' de yavaş yavaş aile yok oluşa doğru sürüklenmektedir (KMY5K2)''.

''Aile ve birliktelik yok olmaya doğru hızlı bir şekilde geçiyor. Dünyanın hayranlıkla seyrettiği ABD ve Avrupa artık örnek alınıyor. Bu durum insanları bireyci ve hadsiz yapıyor, bağları kırıyor, toplumları ve aileleri parçalıyor, gidişat toplumsal çöküşe yol açıyor. Türkiye 'de de aile yapısı zedelenmeye başladı. Özellikle varlıklı ailelerde çöküşün, daha şiddetli olduğu kanatindeyim. Eğer bir çare bulunmazsa aile denetimden uzak, patlamaya hazır bomba ile dolacak sokaklar (TDE5E1)''.

3. Öğretmen adaylarının boşanmalar hakkındaki görüşleri

Öğretmen adaylarının ailedeki boşanmalar hakkındaki genel görüşlerini incelediğimizde; ailenin önemini yitirdiğini ve bireyselleşmeye yönelik bir yaşam tarzının oluştuğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca boşanma sebepleri olarak; kişilerin birbirlerine karşı tahammülsüz olmaları, şiddet, eğitimsizlik, iletişimsizlik, karşılıklı anlayışsızlık, kadınların iş hayatına dâhil olmaları çoğunluğun belirttiği görüşler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra; bazı öğretmen adayları bu görüşlerden farklı

olarak teknolojinin yaşamımıza girmesiyle oluşan sıkıntılar, bireylerin ailelerine danışmadan yaptıkları evlilikler, gelenekçi aileden kopmaların boşanmalara sebebiyet verdiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Aşağıda bazı öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir:

''Ekonomik dengesizlikler, sosyal statü karmaşası, toplumsal rol, kadının ve erkeğin kendini keşfedememesi ve tüm bunlarla birlikte evlilik gibi ciddi bir olguya adım atmaları sonucunda, sağlıksız çocuklar dünyaya gelmektedir. Aile ortamında bu sorunların yaşanması ve ebeveynlerin sorumsuzca tutumları çocukların zihinlerine tüm bu sorunların işlenmesine, aile eğitimlerinden yoksun sağlıksız çocuklar yetiştirilmesine sebep olmaktadır (BÖTE4E11)''.

''Aile kavramının öneminin yitirilmesi ve insanların birbirlerine olan tahammüllerinin azalmasıdır. Daha derine indiğimizde din-darlıkla da çok yakın ilişkisini olduğunu görüyoruz (BİY5K12)''.

''Boşanmaların sebebini okuma oranına bağlıyorum. Hakkını arayan, okumuş, bilinçlenmiş eşlerin bir çıkış yolu olarak gördükleri hukuksal dayanaklara sığınmalarıdır (SNFE1E10)''.

''Aileler arası kopukluk, bireyler arası şiddet ve bireylerin birbirlerine tahammül edememeleri...(OKLÖ3K9)''.

''İletim eksikliğinden ve kadınların bitmek tükenmek bilmeyen isteklerinden kaynaklı boşanmalar olmaktadır (BÖTE3E8)''.

''Boşanma oranlarının artışı çiftlerin birbirlerini dinlememesi, kadın ve erkeğin çalışması, internet, TV gibi teknolojilerin hayatın bir parçası olup, paylaşımı zayıflatmasıdır (SNF3K5)''.

''Stres, iş yoğunluğu, ilgisizlik, şiddet, eğitimsizlik gibi sebepler boşanmalara sebep olan faktörlerdir (SOS3E6)''.

''Boşanmaların günümüzde fazla olmasının sebepleri arasında her iki tarafın birbirlerini tanınamaları, bazı yörelerde aile baskısı ile gerçekleşen evlenmeler, eşler arasında herhangi bir mecburiyet olmaması gibi faktörler bulunmaktadır (TRKÇ3K7)''.

''Boşanmaların en büyük nedeni gelenekçi aileden kopmalar ve insanların gittikçe bireyselleşerek birbirlerine karşı tahammülsüz olmalarıdır (TRH3E4)''.

''Boşanmanın sebebi kişilerin biraz daha özgür olması, üzerindeki aile baskısının azalması ve tatmin olamama duygusundan kaynaklanmaktadır (İLKÖMAT4E3)''.

''Kişilerin sabırsız olmaları, birbirlerine tahammül edemiyor oluşları ve en önemlisi hiç şüphesiz dini inancın zayıflığı sonucu sabırsızlık ve tahammülsüzlük artıyor. Dünya hayatı, tüketim, bencilik gibi kavramlar daha çok yer ediniyor. Kişilerin yeteri kadar anlayış çerçevesinde birbirlerini dinlememeleri gelmektedir (KMY5K)''.

''Flört denilen durumdan kaynaklanmaktadır. Evlenirken aileye danışılmaması. Çünkü flört döneminde kişilik kaybolur. Her şey toz pembedir, ama evlenince her şey gün ışığına çıkar ve boşanmalar olur. Ayrıca; doyumsuz, tüketen ve sürekli tüketmek isteyen, kanaat etmeyen, sabretmeyen toplumların yaratılması da bu durumu tetikler (TDE5E1)''.

4. Öğretmen adaylarının; aile eğitimi ve eğitim fakültelerinin aile eğitimi ile ilişkisi hakkındaki görüşleri

Öğretmen adayları ilk olarak; aile eğitiminin sosyoekonomik düzey gözetmeksizin devlet kontrolünde planlanarak yürütülmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek ve eğitilmiş ailelerde yürütülmesinin ise sağlıklı sonuçlar vereceğini, sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin ekonomik sıkıntılarının ve bilinçsizliklerinin sorunları çözmede ve aile eğitiminin uygulanması esnasında sıkıntılar doğuracağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Aile eğitiminin eğitim fakülteleriyle ilişkisi kapsamında, geleceğin öğretmen adaylarına aile eğitimi içeren derslerin verilmesi, hem kendilerinin ebeveyn olma durumlarına katkı sunacağını hem de bu bilinçle sahaya atıldıklarında ailelerin bilinçlendirilmesi noktasında verimlilik sağlayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Farklı bir görüş olarak bir öğretmen adayı tüm üniversitelerde ve tüm bölümlerde aile eğitimine yönelik derslerin verilmesi görüşünü savunmuştur. Ayrıca akademisyenlerin rollerinin farkında olup derslerde rol model tutumlar sergileyerek farkındalık yaratmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Bu kapsamda bir diğer görüş ise özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük okullarda üniversite- öğretmen-okul-aile işbirliği çerçevesinde ailelerin bir araya getirildiği konferans ve seminerlerin yapılması gerektiği görüşleri belirtilmiştir. Aşağıda öğretmen adaylarının belirttiği görüşler verilmiştir:

“Aile eğitimi nüfusun sağlıklı bir şekilde dağılmasını ve gelişmesini sağlar. Sağlıklı bir toplum ailenin varlığı ile onun bilinç düzeyi ile gerçekleştirilebilir. Ekonomik dengesizlikler, sosyal statü karmaşası, toplumsal rolü kabul edip etmeme, kadının ve erkeğin kendini keşfedememesi, evlilik gibi ciddi bir olguya adım atmaları sonucunda sağlıklı çocuklar dünyaya gelmektedir. Ebeveynlerin sorumsuzca tutumları aile eğitiminden mahrum bireylerin oluşmasına sebep olmaktadır. Eğitim fakülteleri öncelikle kendi içindeki tüm tutarsızlıkları gidermeyi amaç edinmelidir. Akademisyenlerin içsel sorgulamalara girerek, çıkarımlarda bulunmaları gerekir. Bu çıkarımların yeni nesil öğretmenler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Ailede alınan eğitimden sonra okullarda sağlıklı bir eğitim ortamına ancak öğretmenler katkı sunabilir. Bunu sağlayacak olan da öğretmen adaylarının aile eğitimi noktasında çalışmalar yapmaları gerekmektedir (BÖTE4E11)”

“Öğretmen ailenin yetişmediği ve yetişemediği durumlarda devreye girer. Çocuk anne babadan çok öğretmenle vakit geçirmektedir. Eğitim Fakültelerinin durumu ise içler acısı. Eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde aile eğitimi adı altında bir ders açılmalı ve bu konunun uzmanları tarafından verilmelidir. Zamanımızda aile kavramını soyu tükenmekte olan bir hayvan gibi düşünürsek; belli başlı önlemler alınması gerekir. Ayrıca eğitim fakültelerinin dışında üniversitelerin tüm bölümlerinde aile eğitimi verilmelidir. Çünkü on sekiz yaşından sonra aileden ayrılan biri aile kavramını tam benimsememiştir. Bu kavramı eğitimle tanımlamak gereklidir (BİY5K12)”

“Aile eğitimi ekonomik durumu iyi ve eğitim düzeyi iyi seviyede olan aileler üzerinde ancak yürütülebilir. Çok kardeşli ailelerde büyüyen çocuklara baktığımızda kiminin montu yok, kiminin ayakkabısı gibi sorunlarla o çocuklardan akademik

başarı beklenemez. Dolayısıyla bu ailelerin eğitimi, aile planlaması yönünde olur. Eğitilmiş ailelerde aile eğitimi daha etkili olur. Bu anlamda eğitim fakülteleri öğretmenlere ve öğretmen adaylarına aileleri bir araya getirebilen etkinliklerle çocuklara davranış noktasında eğitim verilebilir (SNF1E10)”

“Aile bireylerini iyi yetiştirmek, aile konulu toplantı ve seminerler düzenlemek gerekir. Öğretmenler toplumun şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Sonuçta birey yetiştirme işidir. Bu nesiller gelecekteki anne babalar olacak (OKLÖ3K9)”

“Eğitim fakülteleri kesinlikle aile kurumu hakkında öğrencileri bilgilendirmeli ve ailenin önemi üzerinde durulmalıdır (BÖTE3E8)”

“Çocuk aileden ilk eğitimi aldığı için ailenin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin ve üniversitelerin işbirliği içerisinde olması sağlanmalıdır. Aile ziyaretleri yapılmalıdır. Ailelerle öğretmenler sohbet edip onları çocukların eğitimi ve ilgisi hakkında bilgiler verilmelidir (SNF3K5)”

“Aile eğitimi verilirken kültürel ve toplumsal değerler göz önünde bulundurularak, öğretmen adaylarına aile ilgili dersler verilmeli, var olan derslerin içeriği zenginleştirilmelidir (SOS3E6)”

“Aile eğitimine sosyoekonomik seviyesi düşük ailelerden başlanması gerekmektedir. Çocuk psikolojisini, pedagojiyi öğrenmeleri gerekmektedir. Buna bağlı olarak da disiplinli bir aile yapısının olması için eğitimler verilmelidir. Eğitim Fakülteleri geleceğin öğretmen adaylarını yetiştirdiğinden, çocuklar üzerinde önemli etkiler bırakan öğretmen adaylarının pedagojiyi iyi almaları gerekmektedir. Çocuklarla daha sağlıklı iletişim için üniversite döneminde stajlarda öğrencilerin aileleriyle iletişime geçmeleri ve çocuklara daha iyi rehberlik edecek şekilde yetiştirilmelidirler (TRKÇ3K7)”

“Aile eğitimi konusunda eğitim fakülteleri özellikle aile ile ilgili dersler vermeli ve öğretmen adaylarının da bu dersi ciddiye almaları sağlanmalıdır (TRH3E4)”

“Aile bireylerinin eğitilmesi gerekiyor. Devlet planlanmasından geçirilmesi gerekiyor. Çünkü her aile yeterince bilgi ve birikime sahip olmayabilir (İLKÖMAT4E3)”

“Sağlıklı bir aile eğitiminin olması için öncelikle anne baba arasında sağlıklı bir iletişimin olması şart. Aile eğitimi anne ve babanın bilinçlendirilmesiyle başlanmalı. Özellikle gelir ve eğitim düzeyi düşük bölgelerde özel seminerler düzenlenerek verilmelidir. Eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler birer anne baba adayı aynı zamanda. Öğretmen adaylarının iyi bir fert olmaları, dahası daha iyi birer anne baba olmaları yönünde yetiştirilmeli. Bu konuda daha çok araştırıp, sorgulamaya ve düşünmeye sevk edilmeleri gerekiyor (KMY5K2)”

“Aile eğitimi sünnet ve Kur’an ışığında yapılmalı ve bunun yanında bilimsel kaynaklardan da faydalanılmalıdır. Aile eğitimi eğitim fakültelerinden daha önce halledilmesi gereken bir sorun (TDE5E1)”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yedi erkek ve beş kadın olmak üzere toplam 12 kişiyle yürütülen çalışmada öğretmen adaylarının sosyoekonomik durumla-

rına ilişkin demografik bilgileri değerlendirdiğimizde; öğretmen adaylarının çoğunluğu ara sıra vakit buldukça kitap okurken, diğer çoğunluğun her gün kitap okuma alışkanlığına sahip oldukları görülmüştür. Öğretmen adaylarının çoğunluğu 6 ila 9 kardeşi ve anne-babaları birlikte yaşayan ailelerden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu sosyoekonomik düzeyin aile üzerinde etkisi olduğuna vurgu yapmışlardır.

Bu çalışma, sosyalleşme süreçlerinden en önemlisi olan ailenin sosyalleşme sürecindeki yeri ve etkisinin öğretmen adaylarının bakış açılarıyla ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca eğitimin aile ve sosyalleşme süreçleriyle etkileşimi incelenmiştir. Dört başlıkta incelenen bulguları değerlendirdiğimizde, öğretmen adaylarının sosyalleşme sürecinde ailenin rolüne ilişkin bulgudan hareketle; sosyalleşme sürecinde ailenin çok önemli bir yer teşkil ettiği, ailenin eğitimi olmasının sosyalleşme sürecinde çok önemli olduğu, eğitimi olan ailelerde sosyalleşme sürecinin daha sağlıklı işleyeceği ve sağlıklı bireyler ile sağlıklı toplum oluşacağı sonuçları ortaya çıkmıştır. Yörükoğlu (2012), insan ilişkilerinin sahnesi olarak değerlendirdiği aileyi, çocuğun bu sahneden karmaşık yönlerle gözleyip yaşadığını, anlaşma, uzlaşma, bağlılık gibi olumlu nitelikleri evde kazandığı gibi; çatışma, çekişme, anlaşmazlık gibi olumsuz davranışları da evde öğrendiğini belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının ailenin önemi noktasında hassasiyet gösterdikleri sonucu ortaya çıkarken ailenin eğitim durumunun aile ile sosyalleşme sürecinde sağlıklı iletişim kurabilme yolu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca geleneksel, baskıcı aile yapısının çocuğun sosyalleşmesinde olumsuz etki yaratacağını düşünmeleri Yörükoğlu (2012) ile örtüşmektedir.

Modern dünyada ailenin konumu, ailenin yapısının nereye doğru gittiği ile ilgili öğretmen adaylarının verilerinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; öğretmen adaylarının çoğunluğu aile kurumunun yok olmakta olduğunu ve ilerleyen zamanlarda aile diye bir kavramın kalmayacağı yönünde görüş belirtmektedirler. Modern dünyanın aile üzerindeki en önemli etkisinin geniş ailelerin ve geleneksel ailelerin yerini çekirdek ailelerin alması, hatta artık çekirdek ailelerin de yerini boşanmış ailelere bıraktığını belirtmektedirler. Sosyalleşme sürecinde önemli bir yeri olan aile kurumunun fonksiyonlarını yerine getirmemesinin olumsuz sonuçlar doğuracağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlamda literatür incelendiğinde Yavuz ve Özmete (2012), 2006 Aile Yapısı Araştırması'nın mikro verisi kullanılarak yaptıkları çalışmada Türkiye'de ailelerde 18-25 yaş grubundaki genç bireyler ve ebeveynleri arasında yaşanan sorunları ortaya koymuşlardır. Çalışmada özellikle genç bireylerin bakışı ve ebeveynlerin bakışı ile sorun yaşanan konular ayrı ayrı irdelenmiştir. Gençlerin ebeveynleri ile sorun yaşama durumunu belirleyen faktörler ise genç bireylerin yaşadıkları hanenin özellikleri, aile içi ilişkileri ve bireysel özellikleri bağlamında incelenmiştir. Şentürk (2009), üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde aile kurumunun etkisini belirlemeye çalıştığı yüksek lisans tez çalışmasında, elde ettiği sonuçlar neticesinde öğrenciler gerek ailelerinin gerekse de toplumun hedeflediği bir biçimde kişiliklerini oluşturduklarını belirtmiştir. Toplumun en küçük yapısını oluşturan aile kurumunun, üstlendiği sosyalleştirme görevini etkili bir biçimde yerine getirdiği, bugün hâlâ gençler tarafın-

dan da önemini koruyan bir kurum olduğu ve geleceğe yönelik varlığını koruduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen adaylarının boşanmalar hakkındaki görüşlerini bulgulardan hareketle değerlendirdiğimizde ailenin önemini yitirdiğini ve bireyselleşmeye yönelik bir yaşam tarzının oluştuğu yönde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca boşanma sebepleri arasında kişilerin birbirlerine karşı tahammülsüz olmaları, şiddet, eğitimsizlik, iletişimsizlik, anlayışsızlık, kadınların iş hayatına dâhil olmaları çoğunluğun ortaya çıkardığı sonuçlar arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra; bazı öğretmen adayları bu görüşlerden farklı olarak teknolojinin yaşamımıza girmesiyle oluşan sıkıntılar, kişilerin ailelere danışmadan yaptıkları evlilikler, gelenekçi aileden kopmaların boşanmalara sebebiyet verdiği görüşünü savunmaktadırlar.

Kargı ve Akman (2007), araştırmalarında üniversite öğrencilerinin aile içi sorunlara ilişkin düşüncelerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma Ankara ilinde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalında lisans öğrenimi görmekte olan 16 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmada görüşleri incelenen gençlerin çoğunlukla aile içi sorunlar yaşadığı, yaşanan sorunları daha çok bireyler arası iletişimsizlikle ilişkilendirdikleri, sorunların daha çok bireye ilişkin özelliklerden kaynaklandığını düşündükleri, ancak düşük oranda da olsa, stres, işsizlik, yaşam koşulları ile ilişkili güçlükler, akrabalarla ve geniş aileyle yaşanan sorunlar gibi bireylerin iradesi dışında gelişen etkenlere de atıfta buldukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının aile eğitimi ve eğitim fakültelerinin aile eğitimi ile ilişkileri hakkındaki görüşleri ise bu çalışmanın önerileri olarak düşünülebilir. Aile eğitimi konusunda öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinden ve genel olarak aile eğitiminden beklentileri değerlendirilmiştir. Öğretmen adayları ilk olarak aile eğitiminin üzerinde durmuşlardır. Ayrıca aile eğitiminin sosyoekonomik düzey gözetmeksizin, ailelerde devlet kontrolünde planlanarak yürütülmesi yönünde görüş belirtmişler. Sosyoekonomik düzeyi yüksek aileler ve eğitimi ailelerde yürütülmesinin ise sağlıklı sonuçlar vereceği, sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin ekonomik sıkıntılarının ve bilinçsizliklerinin sorunları çözmede ve aile eğitimi onlar üzerinde yürütmede sıkıntılar doğuracağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bener ve Günay (2012), yaptıkları çalışmada gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumlarının, değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik olarak Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören 931 öğrenciyle yürüttükleri çalışmada üniversite öğrencilerinin, evlilik ve aile yaşamına karşı duyarlı oldukları ve olumlu baktıkları; kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla ve birinci sınıftaki öğrencilerin ise diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha geleneksel bir bakış açısına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına aile eğitimi kapsamında derslerin verilmesi hem ebeveyn olduklarında hem de öğretmen olduklarında ailelerin bilinçlendirilmesine katkı sunacağını belirtmişlerdir. Farklı bir görüş olarak bir öğretmen adayı tüm üniversitelerde tüm bölümlerde aile eğitimine yönelik derslerin verilmesi görüşünü beyan etmiştir. Bu kapsamda bir diğer görüş ise özellikle düşük sosyoekonomik

düzeyle okullarda üniversite-öğretmen-okul-aile işbirliği çerçevesinde ailelerin bir araya getirildiği konferans ve seminerlerin yapılması gerektiği görüşleri belirtilmiştir.

Cafoğlu ve Okçu (2013), Siirt ilinde yaşayan gençlerin toplumsal değişmeye bağlı olarak ortaya çıkan gençlik sorunlarını saptamak amacıyla yaptıkları çalışma Siirt ilinde yaşayan toplam 537 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda Siirt ilinde ailelerin gençlere cinsiyet bazında farklı tutumlar sergiledikleri, karşı cins ile arkadaşlık ilişkilerinde kızlara yönelik ailelerin daha müdahaleci tutum sergiledikleri, kızların kendilerini ifade etmekte zorlandıkları ve ailelerin büyük oranda kararlarına karşı çıktığı gözlenmiştir. Ayrıca gençlerin en önemli sorunları arasında işsizlik, eğitim ve meslek edinme güçlüğü olduğunu belirtmişlerdir. Siyasi partilerin ve devletin gençlik sorunlarıyla ilgilenmediği, Siirt ilinde gençlerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri sosyal ortamların oldukça yetersiz olduğu, belli oranlardaki gençlerin siyasi tercihlerini aşiret lideri ya da kanaat önderinin etkisi altında kullandıkları ve kızların okula gönderilmeme nedeninin ise büyük oranda anne-baba eğitimsizliğinden kaynaklandığını saptamışlardır.

Karlı'nın (2019) çalışmasına göre aile kurumu fonksiyonlarını geliştirmelidir. Turgut'un (2017) çalışmasına göre, ailenin mühim bir dönüşüm içinde olduğu ve şekillenmekte olan hayatta birçok risk alanı ile yüzleştiği görülmektedir.

Bu sonuçlar çerçevesinde geleceğin öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Eğitim fakülteleri; aile eğitimine yönelik olarak akademisyenlerin ve öğrencilerin gelişimlerine katkı sunacak panel, konferans vb. etkinliklerle farkındalıklar yaratabilir. Ancak eğitim camiasının tüm paydaşları ile birlikte hareket edilirse aile sorunları giderilebilir ve refah toplum seviyesine ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

- Aktay, Y. (2014). Modern dünyada ailenin dönüşümü ve muhtemel geleceği üzerine mülahazalar ve geleneğe dayalı problemler. Mustafa Aydın (Ed.), Aile sosyolojisi yazıları içinde (s. 181-182). Ankara: Açılım Kitap.
- AÜAFY. (2012). Sosyal bilimlerde temel kavramlar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2012). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1),1.
- Brym, R. J., & Lie, J. (2007). *Sociology. Your compass for a new world*. Thomson Wadsworth. ABD.
- Cafoğlu, Z. ve Okçu, V. (2013). Gençlik sorunları: Siirt ili örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 82-105.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İçimizdeki çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Coştu, Y. (2009). Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 11(3), 117-140.
- Dikeçlilgil, F., B. (2014). Aileye dair kabullerin ezber bozumu. Mustafa Aydın. (Ed.), *Aile Sosyoloji Yazıları içinde* (s. 21). Ankara: Açılım Kitap.
- Elmacı, F. (2006). The role of social support on depression and adjustment levels of adolescents having broken and unbroken families, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 421-431.
- Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisine giriş*, Ankara: Ocak Yayınları.
- Erkal, M.E. (2006). *Sosyoloji (Toplumbilimi)*, İstanbul: Der Yayınları.
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: The McGraw-Hill.
- Kargı, E. ve Akman, B. (2007). Üniversiteli gençlerin bakış açısıyla aile içi sorunlar. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 31-38.
- Karlı, E. (2019). Modernleşme sürecinde çözülen aile yapısı ve kadının yeniden inşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Shek, D. (2002). Parenting characteristics and parent-adolescent conflict: a longitudinal study in the chinese culture, *Journal of Family Issues*, 23 (2), 189-208.
- Şentürk, N. (2009). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde aile kurumunun etkisi: Sakarya üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Tuna, M. (2008). *İlköğretim çağındaki çocukların sosyalleşmesinde popüler kültürün rolü (Isparta örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Turgut, F.(2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum*, 1(1), 93-117.
- Yavuz, S. ve Özmete, E. (2012). Türkiye' de genç bireyler ve ebeveynleri arasında yaşanan sorunların "aile yapısı araştırması" sonuçlarına göre değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 12(7), 9-27.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E., ve Canatan, K. (2013). *Aile sosyolojisi*, Ankara: Açılım Kitap.
- Yörükoğlu, A. (2012). *Çocuk ruh sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları.